

**NACIONALINIO MUZIEJAUS LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS
VALDOVŲ RŪMŲ
2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2022
Vilnius

VADOVO ŽODIS

Tebesitęsiant COVID-19 pandemijai, 2021-ieji metai Nacionaliniam muziejui Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmams (toliau – Valdovų rūmų muziejus, arba Muziejus) liko kupini iššūkių ir naujų veiklos patirčių. Pandemijos grėsmės Muziejuje pavyko suvaldyti ir didesnių protrūkių išvengta. Pirmuosius du su puse mėnesio Muziejus buvo uždarytas lankytojams, vėliau galiojo įvairūs apribojimai. Tai lėmė ne tik sumenusį lankytojų skaičių, bet ir būtinumą ieškoti naujų veiklos formų, tęsti virtualių paslaugų ir produktų pasiūlos programą (iš viso parengta 126 vnt.). Itin efektyvi ir aktyvi virtuali Muziejaus veikla davė ypač gerų rezultatų: Muziejaus administruojamos interneto svetainės ir paskyros socialiniuose tinkluose sulaukė net 757 tūkst. apsilankymų.

Net ir užvertas fiziniam lankymui, Valdovų rūmų muziejus rengėsi lankytojus priimti bei nustebinti pandemijai atslūgus. Todėl gana skaitlingai buvo atnaujintos ir praturtintos nuolatinės ekspozicijos, kurios per metus pasipildė bemaž 300 eksponatų. Atnaujinta ir ekspozicinė įranga. Remiant mecenatui dr. Pranui Kizniui, Muziejus gavo dovanų 6 vertingus italų tapybos darbus bei dar 17 kūrinių, kurie buvo deponuoti itin ilgam laikui. Tokiu būdu vienoje Muziejaus salių sukurta tikra istorinė XIV–XVII a. italų tapybos galerija. Ekspozicijų atnaujinimas, parodų laiko pratęsimas ir naujų turiningų parodų surengimas (pvz., 1791 m. konstitucijai skirta tarptautinė paroda), intensyvi ir inovatyvi rinkodara, plati informacijos sklaida, patrauklių formų paieškos edukacijos ir kultūrinių renginių sferose, nemokamų sekmadienių tradicijos tęsimas, valstybinių švenčių programos (pvz., Liepos 6-osios) ir įvairios akcijos, aktyvus ir platus tarptautinis bei nacionalinis bendradarbiavimas (pvz., su Adomo Mickevičiaus institutu Lenkijoje ar Lietuvos nacionaliniu operos ir baletu teatru), Muziejaus darbuotojų kompetentingumas bei darbštumas leido pasiekti teigiamų rezultatų netgi ir nepalankiomis pandemijos bangavimo sąlygomis. Svarbiausia, kad atslūgus pandemijai vėl atvertas Valdovų rūmų muziejus tapo dvasinės atgaivos, psichologinės meno ir kultūros terapijos, istorijos, archeologijos, paveldo, meno, kultūros pažinimo centru, pritraukusiu palyginti daug apsilankymų – bemaž 255 tūkstančiai. Taip apsilankymų Muziejuje planas 2021 m. buvo pasiektas ir netgi šiek tiek viršytas. (Susumavus tiek gyvus, tiek virtualius apsilankymus Muziejuje, gaunamas itin įspūdingas rezultatas – daugiau nei 1 mln. interesantų, pasinaudojusių Muziejaus paslaugomis ir produktais.)

Valdovų rūmų muziejaus specialistai tęsė rinkinių gausinimo veiklą. Savo ir pritrauktomis lėšomis 2021 m. pavyko įsigyti net 66 eksponatus, dar beveik tiek pat vertybių gauta dovanų, toliau tvarkyti skaitlingi archeologiniai radiniai. Muziejus tęsė mokslinius tyrimus, populiarino jų rezultatus, išleido 5 knygas ir dar 4 leidinius parengė spaudai. Itin džiugu, kad iš esmės pavyko įgyvendinti uždirbtų lėšų planą, pasiekiant kiek didesnę nei 0,5 mln. eurų sumą. Taip pat pažymėtina, jog apskritai Muziejaus pritrauktos kitos lėšos (t. y. uždirbtos, gautos tikslinio finansavimo lėšos bei parama pinigais ir turtu) beveik pasiekė 1 mln. eurų ribą.

2021 m., aktyviai talkinant Kultūros ministerijai, pagaliau buvo išspręstos Valdovų rūmų muziejaus infrastruktūros esminės problemos ir patikėjimo teise perimtas buvusio Lietuvos istorijos instituto pastatas Vilniuje, Kražių g. 5. Šio gana apleisto pastato patalpos, kuriose darbuotojai suplanavo įkurdinti savo darbo kabinetus, buvo suremontuotos, įrengtos naujos apsaugos ir gaisrinės signalizacijos sistemos, kol kas į laikinas saugyklas perkelti gausūs Muziejaus archeologiniai radiniai. Didžiąjai daliai darbuotojų sukurtos tokios geros darbo sąlygos, kokių jie nėra turėję. Tiesa, tokios didelės apimties kraustynės trikdė kai kuriuos planinius darbus.

Tuo pačiu būtina atkreipti dėmesį, jog, nepaisant vykusių diskusijų su Lietuvos Respublikos Vyriausybe ir Kultūros ministerija, vis dar išlieka aktuali įstaigos bazinio finansavimo bei darbuotojų konkurencingo atlyginimo problema. Toliau atsilikdamos darbo užmokesčio dydžiu nuo švietimo sistemos darbuotojų, kultūros įstaigos akivaizdžiai ima jausti kvalifikuotų specialistų stygių. Muziejui gyvybiškai būtinas ir papildomas finansavimas naujai įvestoms pareigybėms išlaikyti, nes būtinas tinkamas naujų patalpų Vilniuje, Kražių g. 5, eksploatavimas. Vidiniai resursai stengiantis dar labiau intensyvinti veiklą (pvz., renginių, parodų ir kt.) taip pat pilnai išsemti.

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Remiantis Lietuvos statistikos departamento pateiktais statistiniais duomenimis, iki pasaulinės pandemijos, ir užsienio, ir vietiniai turistai Lietuvoje pasiskirstydavo maždaug po lygiai. Pasaulinės pandemijos metu, 2020–2021 m., užsienio turistai sudarė tik penktadalį visų turistų Lietuvoje. 2021 m. vietinio turizmo srautas viršijo 2019 m. ikipandeminį lygį, bet VšĮ Go Vilnius duomenimis 2021 m. sostinės turistų srautas sudarė tik 42 % nuo buvusio iki pandeminio lygio 2019 m. Nors didesnė dalis (79 %) Lietuvos gyventojų rinkosi praleisti ilgąsias metų atostogas gimtojoje šalyje, vietiniams turistams prioritetu tapo poilsis gamtoje (55 %) ir tik trečioje vietoje rinkosi kultūros objektų lankymą (muziejai, pilys, dvarai) – 37 % nuo visų veiklų. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, dėl besitiesiančių COVID-19 pandemijos ribojimų ir didelio neapibrėžtumo, pernai (lyginant su 2020 m.) turistų nakvynių skaičius didėjo 11 %, bet 2,9 % sutrumpėjo turistų viešnagių trukmė. Tai turėjo įtakos skiriamam laikui kultūros ir muziejų objektų lankymui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ nuo 2020 m. lapkričio 7 d. iki 2021 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos teritorijoje buvo paskelbtas karantino režimas, Muziejus, neveikęs nuo 2020 m. lapkričio 7 d., vėl priimti lankytojus galėjo tik nuo 2021 m. kovo 15 d. Muziejui neveikiant karantino metu, prioritetu buvo nuotoliniu būdu pasiekiamų e-paslaugų ir e-produktų kūrimas. Virtualiame Muziejaus portale, Facebook'e ir Youtube paskelbtos virtualios Muziejaus darbuotojų mokslinius tyrimus populiarinančios paskaitos, dalis parodų kultūrinių programų renginių, mokslinės konferencijos, diskusija, Muziejaus tarptautines parodas pristatančios ekskursijos, išpūdingiausi Muziejaus ir parodų eksponatai, edukaciniai žaidimai, viktorinos ir kt. Tikėtasi, kad kultūrinės veiklos perkėlimas į virtualią erdvę bent iš dalies kompensuos žmonėms prarastą galimybę lankytis Muziejuje. Pandemijos metu muziejaus nuotolinėmis / virtualiomis paslaugomis (ekskursijos, paskaitos, koncertai, edukacijos) naudojosi 2021 m. – 47 %, 2020 m. – 74 % interesantų. 2021 m. buvo atnaujintos Muziejaus nuolatinės ekspozicijos naujomis restauruotomis ir įsigytais vertybėmis.

Parodų rengimas 2021 m. buvo nulemtas pandemijos dinamikos ir su tuo susijusių apribojimų. Pirmoje metų pusėje, iki sergamumo rodiklių gerėjimo ir taikytų apribojimų sumažinimo, Muziejus stengėsi koncentruotis į mažesnius, mobilius parodinius projektus, kurie nereikalavo didelio logistinio planavimo, kurjerių atvykimų iš užsienio ir kitų kontaktinių organizacinių veiksmų. Todėl buvo stengiamasi organizuoti vieno kūrinio nedideles, kompaktiškas parodas, bet išlaikant parodų rengimo dinamikos tempą ir siūlant lankytojams naujus kultūros projektus. Antroje metų pusėje, pagerėjus epidemiologinei situacijai šalyje ir visoje Europoje, augant lankytojų skaičiui, Muziejus ėmėsi didesnių parodų, kai eksponatus skolinosi iš keliolikos kultūros paveldo institucijų (pradžioje iš Lietuvos) ir, galiausiai, rudenį, pakeitus pandemijos valdymo metodiką, buvo sugrįžta prie įprastinio, didelių tarptautinių kompleksinių parodų rengimo, eksponatus skolinantis tiek iš užsienio, tiek iš Lietuvos kultūros paveldo institucijų bei planuojant jų sudėtingą logistiką, sklaidą ir pristatymą visuomenei – ekskursijas, edukacijas, kultūrinės programas.

Renginių organizavimas buvo draudžiamas nuo 2020 m. lapkričio 7 d. iki 2021 m. balandžio 18 d. Vėliau renginiams taikyti ribojimai: nuo balandžio 19 d. uždaroje erdvėse leista užpildyti ne daugiau kaip 30 % visų sėdimųjų vietų, bet bendras žiūrovų ir dalyvių skaičius negalėjo viršyti 150, nuo gegužės 24 d. – atvirose erdvėse renginiuose galėjo dalyvauti iki 300 asmenų; nuo birželio 1 d. – renginiuose uždaroje erdvėse galėjo būti užpildyta ne daugiau kaip 50 % visų sėdimųjų vietų, bet bendras žiūrovų ir dalyvių skaičius negalėjo viršyti 250. Nuo 2021 m. liepos 1 d. iki 2021 m. rugsėjo 13 d. renginiams buvo taikomi srautų valdymo, saugaus atstumo ribojimai. 2021 m. Valdovų rūmų

muziejuje renginiai pradėti organizuoti gegužės mėnesį, iki tol jie buvo virtualūs. Operatyviai reaguota į keliamus reikalavimus renginių organizatoriams: renginiuose vykdyta renginių dalyvių registracija, buvo parduodami nuotoliniai bilietai, vykdytas galimybių pasų tikrinimas. Lyginant su 2020 metais, muziejus suorganizavo nemažai tarptautinių projektų.

Kalbant apie neformalųjį vaikų švietimą, iki 2021 m. vasaros buvo taikomi vaikų skaičiaus grupėje ribojimai, todėl mokyklos nesirinko kontaktinių veiklų, o nuotoliniu būdu vis dar dirbusios mokyklos rinkosi nuotolinius užsiėmimus. Laikantis nustatytų reikalavimų, edukaciniai užsiėmimai buvo galimi ir jie vesti šeimoms su vaikais. Norime atkreipti dėmesį, kad mokyklos ir muziejai tuo metu buvo atsidūrę dviprasmiškoje situacijoje, kai Kultūros paso paslaugas buvo galima teikti kontaktiniu būdu ir leista priimti mokinių grupes, netaikant griežtų grupės dydžio ribojimų, o organizuoti edukacinių užsiėmimų klasėms ne per Kultūros paso paslaugą nebuvo leidžiama. Deklaruota galimybė naudotis Kultūros paso paslauga vasarą Muziejuje visiškai nepasiteisino, nes nebuvo nei vienos tokios paslaugos rezervacijos (vadinasi, nebuvo ir poreikio). Mokinių rudens atostogų metu (2021 m. lapkričio 3–9 d.) neformalus mokinių švietimas buvo sustabdytas, o atostogų metu nuotolinės paslaugos nebuvo populiarios. 2021 m. kovo 16 d. Muziejui atvėrus duris lankytojams iki birželio mėnesio ekspozicijose irgi lankėsi tik pavieniai asmenys. Praktiškai visus 2021 m. nuo Muziejaus atsidarymo buvo atšaukiamos ekskursijų ir edukacinių užsiėmimų rezervacijos (birželio mėnesį mokyklos rezervacijas atšaukinėjo dėl tėvų prieštaravimo kur nors vesti mokinius), o tai trukdė racionaliai planuoti ir organizuoti darbą, siekti plano tikslų.

Muziejus uždirbo 77 % planuotų lėšų už suteiktas paslaugas ir prekes, nes ilgiau nei du su puse mėnesio buvo uždarytas, taip pat buvo atšaukta dalis komercinių renginių (dėl taikomų renginių dalyvių skaičiaus, atstumo tarp žmonių, žmogui tenkančio ploto ribojimų, dėl draudimo atvykti iš užsienio šalių arba draudimo rengti renginius), edukacinėje veikloje dalyvavo ribotas skaičius asmenų. Buvo apribota galimybė išnuomoti erdves trumpalaikiams renginiams. Dėl susidariusios prastos ekonominės situacijos gauta mažiau paramos piniginėmis lėšomis, bet daugiau paramos paslaugomis ir turtu, nei planuota. Viso pritraukta 87 % planuotų lėšų. Valdovų rūmų muziejus neturi pakankamai darbo užmokesčio fondo iš valstybės biudžeto, todėl iš savo uždirtų lėšų prisideda prie Muziejaus darbuotojų atlyginimų. Dėl to atsisakyta plano užpildyti visas laisvas pareigybės, nes dėl COVID-19 situacijos nebuvo aiški ateities perspektyva. Beveik trečdalį metų Muziejus buvo uždarytas, daugiau kaip trečdaliui darbuotojų buvo paskelbtos dalinės prastovos. Per pirmąjį pusmetį buvo uždirta tik apie 12 % planuotų lėšų. Situacija pradėjo taisytis tik trečio ketvirčio pabaigoje.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas: Nacionalinių kultūros vertybių kaupimas, saugojimas bei pristatymas visoms visuomenės grupėms Lietuvoje ir užsienyje

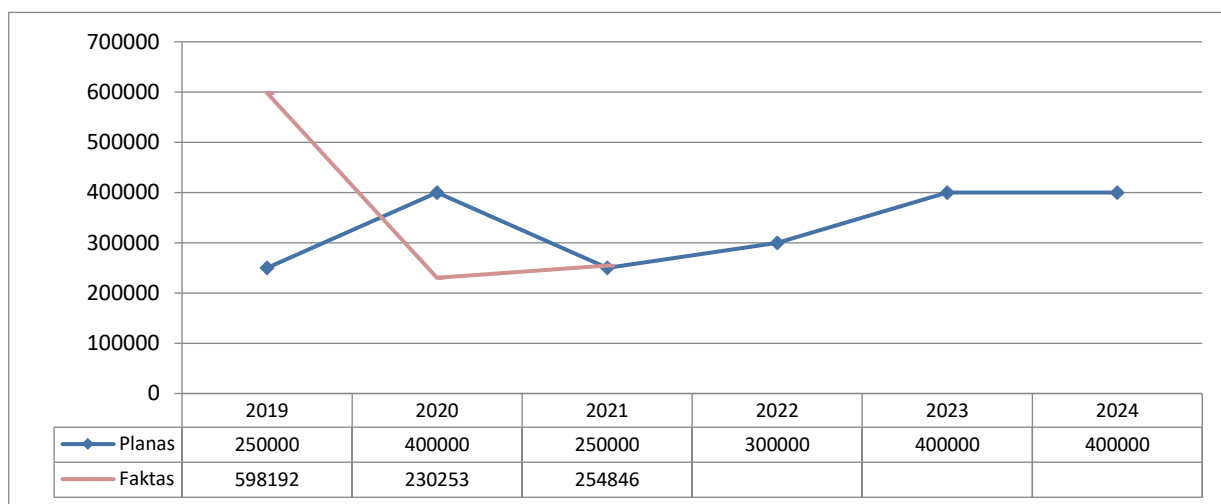
1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6
1.1.	Vertybių kaupimas, saugojimas, tyrimas ir populiarinimas	3648,0	3849,1	3471,5	90,19
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>					

Patvirtinus 2021 m. asignavimų planą 3648 tūkst. eurų, jis buvo tikslintas įkeliant 155,1 tūkst. eurų nepanaudotą 2020 m. pajamų įmokų likutį bei Lietuvos Respublikos 2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-102 preambulės, 1, 2, 3, 9, 10, 11, 14, 20 straipsnių ir 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 priedų pakeitimo įstatymu 2021 m. birželio 22 d. Nr. XIV-430 buvo papildomai skirti 46 tūkst. eurų asignavimai COVID-19 padariniams šalinti.

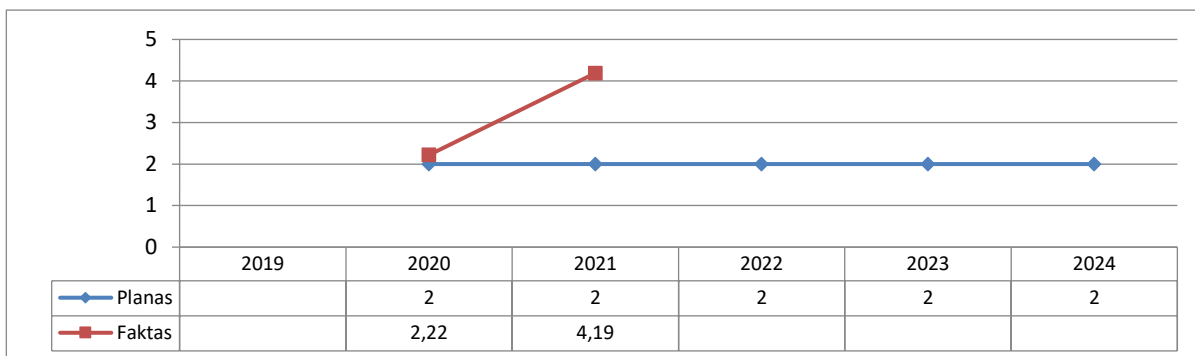
Strateginis tikslas buvo vertinamas šiais efekto kriterijais:

1 grafikas. E-01-01 Lankytojų (apsilankymų) skaičius (vienetai)

Iš viso 2021 metais užfiksuoti 254846 fiziniai apsilankymai Muziejuje (2021 m. plano rodiklis viršytas 1,94 proc.). Lankytojai pasiskirstė taip: 188219 pavienių (arba su akredituotais gidais), 16968 ekskursijose ir edukacijoje, 49385 renginiuose, 274 fonduose. Ženklaus apsilankymų skaičiaus augimo 2021 m. nebuvo, nes Muziejus nedirbo 2,5 mėnesio (sausis–kovas); pradėjus veikti įprastu režimu galiojo grupių dydžių ribojimai, buvo ribojama edukacinė veikla.

2 grafikas. E-01-02 Visuomenei pristatyta muziejaus rinkinio dalis (procentais)

2021 metais saugomų eksponatų skaičius lyginant su ankstesniais metais, išaugo 6,03 %. Muziejaus saugomų eksponatų skaičius pasiekė 134181 vnt. Į Muziejaus pirminę apskaitą buvo įtraukta 7631 vertybė: 7421 archeologinių tyrinėjimų radinys, 79 pagalbinio fondo eksponatai, 66 nupirktos vertybės, 65 neatlygintinai Muziejui perduotos vertybės (39 vnt. dovanos). Planuota, kad visuomenei bus pristatyta daugiau kaip 2 % Muziejaus sukaupto rinkinio, t. y. 2531 eksponatas. Fiziškai ekspozicijose ir parodose buvo pristatyti 2755 eksponatai. Virtualiai pristatytos 2867 Muziejaus rinkiniuose saugomos vertybės („Savaitės eksponatas 2021“, internetinė duomenų bazė, skirta su Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmais ir Vilniaus pilimis susijusių asmenų biogramų žodynui (VILIS projekto dalis), LIMIS, Pinterest, #trispalvisiššūkis Lietuvos vėliavos spalvos Muziejaus eksponatuose, vaizdo siužetai, moksliniai pranešimai ir paskaitos). Viešosios prieigos sugeneravo 386539 peržiūras. Planuota, kad vienam suskaitmenintam eksponatui teks 1 peržiūra, faktiškai teko 4,17 peržiūrų.

Muziejaus eksponatai pristatyti: tarptautinėje parodoje „Vardan laisvos Lietuvos. JAV lietuvių paramos tradicija“ – 19, tarptautinėje parodoje „Kad Tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje“ – 6, nacionalinėje parodoje „XIII a. žingsniai Vilniaus Žemutinėje pilyje. Unikali avalynė iš Valdovų rūmų archeologinių tyrimų“ – 2 eksponatai.

2021 m. svarbiausi pasiekti veiklos rezultatai ir atlikti darbai:

Vienas reikšmingiausių Muziejaus veiklos rodiklių – apsilankymų skaičius. 2021 metais planuotas apsilankymų Muziejuje skaičius 250000, fiziškai apsilankė – 254846, iš jų edukacinėje veikloje ir ekskursijose 16968. Planuota sulaukti 150000 virtualių apsilankymų, sulaukta 226758.

Kaip ir buvo planuota, surengtos 8 parodos (4 tarptautinės, 2 nacionalinės ir 2 virtualios): 1) tarptautinė paroda „Vilniaus pilių išvaduotojas. Boguslavo Radvilos portretas“; 2) tarptautinė paroda „Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio reprezentacinis portretas“; 3) „Vardan laisvos Lietuvos. JAV lietuvių paramos Lietuvai tradicija“; 4) „Kad Tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje“; 5) nacionalinė paroda „Vilniaus pilių istorinė ikonografija“; 6) nacionalinė paroda „XIII a. žingsniai Vilniaus Žemutinėje pilyje. Unikali avalynė iš Valdovų rūmų archeologinių tyrimų“; 7) virtuali paroda „Savaitės eksponatas 2021“; 8) virtuali paroda „Gludinti akmeniniai dirbiniai Valdovų rūmų muziejaus rinkiniuose“.

Dėl karantino uždarius Muziejų ir taikant draudimus rengti renginius bei vykti į kitas valstybes, koregavosi 2021 metų parodų ir jų kultūrinių programų planas, buvo sustabdyti ir neįgyvendinti tradiciniai pavasarį rengiami renginiai, sumažintas ir perkeltas į kitus mėnesius pavasarį vykstantis kasmetinis tarptautinis Marco Scacchi senosios muzikos festivalis.

Dėl pandeminės situacijos buvo sumažintas planuojamų metinių renginių skaičius iki 120 renginių. Tačiau, kadangi karantinas rudenį nebuvo pratęstas, pavyko renginių skaičių

įgyvendinti ir jį viršyti. Iš viso, per 2021 metus, įgyvendinti 175 renginiai, matomas net virš 9 proc. augimas, palyginus su 2020 metų įgyvendintais renginiais (160).

Muziejuje vykusiuose renginiuose fiziškai apsilankė net 49385 lankytojai. Palyginus su 2020 metais – matomas net 40 proc. padidėjimas. Tai tiesiogiai susiję su karantino sąlygų laisvėjimu bei žmonių sugrįžimu į kultūrinės veiklas. Didelis lankytojų skaičius susijęs ir su tuo, kaip minėta, kad buvo įgyvendinta daugiau renginių, nei buvo planuota, taip pat šiais metais buvo pradėtas dar vienas planuojamas ilgametis projektas su LNOBT – vasarą vykstantis operos ir baletų festivalis, pritraukęs didelį susidomėjimą bei nemažą lankytojų skaičių.

Lyginant su 2020 metais, kultūrinių renginių Valdovų rūmų muziejuje įvyko 17 %, o komercinių – 20 % daugiau, įvykusių reprezentacinių renginių skaičius ženkliai nepakito.

Tačiau, lyginant su priešpandeminiais 2019 metais, kultūrinių renginių Valdovų rūmų muziejuje įvyko 60 %, o komercinių net 70 % mažiau, įvykusių reprezentacinių renginių skaičius liko toks pat (13 renginių).

Pradėtą 2020 metais intensyvių virtualių produktų ir naujų virtualių renginių formatą pratęsus bei praplėtus virtualiomis konferencijomis ir virtualiais parodų kultūrinės programos renginiais, 2021 metais, buvo pasiektas stulbinantis virtualių renginių lankytojų skaičius – net 125 109 virtualūs renginių lankytojai. Surengti 22 virtualūs ir 15 mišrių renginių.

2021 metais Muziejaus edukatoriai pravedė 749 edukacinius užsiėmimus vietoje planuotų 620, o juos aplankė 12095 lankytojai (planuota 10000). Aktyvindami edukacinę veiklą, Muziejaus edukatoriai surengė 6 išvažiuojamuosius edukacinius užsiėmimus, organizavo jau tradiciniu tapusį edukacinį Šv. Cecilijos senosios muzikos festivalį. Mažindami socialinę ir kultūrinę atskirtį, Muziejaus darbuotojai vedė edukacinius užsiėmimus Vilniaus miesto nakvynės, Valakampių socialinių paslaugų, Prūdiškių socialinės globos namų, „Pusiaukelės“ namų gyventojams. Pravedti 6 tokie edukaciniai užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 48 dalyviai. Aktyvesnei veiklai trukdė globos įstaigų gyventojų pažeidžiamumas COVID-19 infekcijos sąlygomis. Nuo 2021 m. kovo 1 d. nemokamai edukaciniuose užsiėmimuose galėjo dalyvauti Šeimos kortelės turėtojai (65 dalyviai). Muziejuje organizuoti edukaciniuose užsiėmimuose 2021 m. dalyvavo 191 asmuo, turintis negalią (63 vaikai ir 128 suaugusieji), 739 vaikai iš vaikų globos namų ir socialiai remtinų šeimų. Organizuota ir Muziejaus lėšomis įgyvendinta (2021-07-05–09) vasaros dienos stovykla „Po karūnos ženklų“ Vilniaus „Žolyno“ vaikų globos namų auklėtiniams (15 dalyvių ir 2 savanorės). Metų pradžioje besitęsio karantino metu Muziejus sukūrė 12 temų nuotoliniams edukaciniams užsiėmimams, kurios buvo populiarios visus metus. Nors planuoto 100 nuotolinių užsiėmimų rodiklio Muziejus nepasiekė (pravesta 60 užsiėmimų), tačiau planuotas 10000 dalyvių skaičius reikšmingai viršytas (23690 dalyvių) dėl išskirtinio dėmesio edukaciniams užsiėmimams socialinėse platformose. Sukurta 12 edukacinių produktų: žaidimų, viktorinų, teatralizuotų pasakojimų, kūrybinių dirbtuvių, edukacinių filmukų (64190 peržiūros).

2021 metais Muziejuje pravesta 620 ekskursijų vietoj planuotų 560, tačiau planuotas ekskursijose dalyvavusių žmonių rodiklis (6000) nepasiektas (ekskursijose dalyvavo 4873 lankytojai), nes dėl karantino ribojimų 2,5 mėnesio Muziejus buvo uždarytas, o atidarius buvo taikomi griežti ribojimai žmonių grupių dydžiui. Menkas užsienio turistų skaičius tiesiogiai veikė pravestų ekskursijų užsienio kalbomis skaičių. Lyginant su 2020 metais (pravesta 61 ekskursija užsienio kalbomis) 2021 m. rodiklis išaugo beveik 2 kartus – pravesta 118 ekskursijų užsienio kalba, bet tebebuvo 3 kartus mažesnis nei 2019 m. (383). Lyginant su 2020 m. 17 proc. išaugo audiogidų paklausa (2021 m. – 4300, 2020 m. – 3663), tačiau tai yra 2,1 karto mažiau nei 2019 m. (9141). Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas lankytojams susipažinti su Muziejaus atnaujintomis ekspozicijomis ir parodomis parengtos planuotos 6 virtualios ekskursijos. Virtualiose ekskursijose dalyvavusių žmonių skaičius plano rodiklį viršijo 34 proc. (vietoj planuotų 20000 dalyvavo 26769 asmenys).

2021 m. Muziejaus nuolatinėse ekspozicijose ir laikinosiose parodose toliau nemokamai galėjo lankytis Šeimos bei POLA kortelių turėtojai (3421 Šeimos kortelės turėtojų apsilankymas ir 399 POLA kortelės turėtojų apsilankymai). Muziejus aktyviai dalyvavo nemokamo muziejų lankymo paskutiniaisiais mėnesių sekmadieniais akcijoje (10 sekmadienių, 69128 apsilankymai). Lyginant analogiškų nemokamų sekmadienių duomenis, pastebimas 1,3 karto apsilankymų augimas lyginant su 2020 m. (53438 apsilankymai). Jei 2021 m. karantinas nebūtų sutrukdęs organizuoti nemokamo lankymo 12 kartų, 2019 m. rodiklis (77011) greičiausiai būtų pasiektas. Sudarytos sąlygos Muziejuje lankytis nemokamai Muziejų dienos (05-18) ir Muziejų nakties (07-03), Kultūros nakties (09-24) akcijos metu visiems lankytojams, Tėvo dieną Muziejuje nemokamai lankėsi tėvai su nepilnamečiais vaikais. Tačiau Motinos dienos išvakarėse motinoms su nepilnamečiais vaikais nuolaidos netaikytos, nes Muziejus nedirbo dėl valstybinės šventės.

2021 m. atliktas planuotas Muziejaus lankytojų pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis nuomonės tyrimas. Apklausoje dalyvavo virš 300 respondentų. Valdovų rūmų muziejaus lankytojų pasitenkinimo paslaugomis apklausoje 93 % apklaustųjų rekomenduotų kitiems lankytis muziejuje (2020 m. – 60 %). Ateityje ketina lankytis 86 proc. respondentų (2020 m. – 96 %).

Taip pat atlikta edukacinių užsiėmimų lankytojų pasitenkinimo apklausa (dalyvavo 92 mokytojai). Apklausa parodė, kad edukaciniai užsiėmimai iš esmės vertinami teigiamai; atkreiptas dėmesys į poreikį tobulinti informacijos apie edukaciją pateikimą Muziejaus interneto svetainėje.

Antras labai svarbus kriterijus, atspindintis Muziejaus veiklą – tai Muziejaus saugomų eksponatų skaičiaus didėjimas. Muziejus eksponatus įsigyja juos pirkdamas, gaudamas dovanų, o didžiausią skaičių sudaro į apskaitą įtraukiami archeologiniai radiniai, surasti Pilių tyrimo centrui „Lietuvos pilys“ apie 3 dešimtmečius atliekant archeologinius tyrimus Valdovų rūmų teritorijoje. Tokių tyrimų metu surastų radinių skaičius siekia ~ 500 000 vnt. Jų apskaita vykdoma etapais, kasmet parengiant perėmimo dokumentaciją, sudarant palankias sąlygas juos saugoti bei tyrinėti, jų duomenys suvedami į elektronines duomenų bazines, suformuojamos topografinės kartotekos. Muziejus didelį dėmesį skiria lituanistinių vertybių susigrąžinimui ir kasmet planuoja nupirkti 1 lituanistinį eksponatą savo lėšomis. 2021 metais, gavus papildomą finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos, buvo įsigytos 66 lituanistinės vertybės. Neatlygintinai perduotos Muziejui 65 vertybės. 2021 m. į Muziejaus pirminę apskaitą buvo įtraukta 7631 vertybė (VRA 7421, VR 103, VRN 28, 79 PF). Planuota Muziejaus saugomų eksponatų skaičiaus reikšmė – 133551, o faktiškai pasiekta – 134181.

Bendradarbiaujant su Vilniaus universiteto mokslininkais, VĮ Lietuvos prabavimo rūmų, Gamtos tyrimų centro Giluminės geologijos laboratorijomis, kitų mokslo įstaigų specialistais, tęsti Muziejaus vertybių ir archeologinių tyrimų metu surastos medžiagos tyrimai ir iširtos 104 muziejinės vertybės. 2021 metais konservuotos ir restauruotos 975 vertybės (planuota 1000). Planuota suskaitmeninti 7000 eksponatų, suskaitmeninta 7070. Tai sudaro 69,02 % visų Muziejaus apskaitoje turimų eksponatų. Dalyvaujant VEPIS projekte, suskaitmeninti 1124 kultūros paveldo objektai, dalyvaujant LIMIS projekte – 353 (buvo planuota 200). Iš viso VEPIS projekto metu 2019–2021 m. suskaitmeninta 8000 kultūros paveldo objektų, kurie taps prieinami lankytojams 2022 m. pradžioje ne tik atnaujintame e.paveldo portale, bet ir Valdovų rūmų muziejaus rinkinių informacinės sistemos viešojoje prieigoje, kuri yra viena iš dviejų naujųjų muziejaus e.paslaugų, sukurtų VILIS projekto metu. Antroji e.paslauga, sukurta VILIS projekto metu – su Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmais ir Vilniaus pilimis susijusių asmenų biogramų žodynas. 2021 m. šioje internetinėje duomenų bazėje lankytojams pristatyti Lietuvos valdovų ir jų šeimos narių biografijų duomenys. Projektas tęsiamas.

Kaip ir kasmet, virtualioje parodoje „Savaitės eksponatas 2021“ (kas savaitę atnaujinant ją Muziejaus tinklalapyje ir viešinant socialiniame tinkle Facebook) paskelbtos 52 publikacijos,

paviešinta 70 eksponatų. Muziejaus interneto svetainėje šios virtualios parodos peržiūrų skaičius pasiekė 45165, o socialiniame tinkle Facebook – 13617. Buvo sukurta 30 vaizdo filmukų, pristatančių archeologinius radinius, kuriuos paviešinus sulaukta dar 3109 peržiūrų. Pinterest platformoje pristatytas 191 eksponatas sugeneravo 113420 peržiūrų. Taip pat parengtos 3 Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rezidencijos archeologinių tyrimų rezultatus pristatančios virtualios parodos „Auksiniai juvelyriniai dirbiniai“, „Gludinti akmeniniai dirbiniai“, „Gotikinės plytos su dažyto tinko liekanomis“. Vykdyt eksponatų tyrimų rezultatų sklaidą bei aktualinant Lietuvos istorijos ir kultūros paveldą, perskaityta 13 mokslinių pranešimų, 11 mokslo populiarinimo paskaitų, parengta 10 mokslinių straipsnių, publikuota 1 monografija, 3 parodų leidiniai, parengta 1 istorinių šaltinių publikacija ir 1 studija, išleisti parodų informaciniai leidiniai ir kt.

2021 metais Muziejui patikėjimo teise gavus pastatus Kražių g. 5, Vilniaus m., vykdytas rinkinių, kito Muziejaus inventoriaus perkraustymas iš panaudos pagrindais valdytų patalpų (Vilniaus g. 24), pareikalavęs nemažai laiko ir pastangų bei turėjęs įtakos tam, kad dalis planuotų rezultatų nebuvo pilnai pasiekti.

Direktorius

Vydas Dolinskas